

การบริหารสถานศึกษา : ศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของชุมชน Educational institutions: the learning center of the community

ว่าที่ร้อยตรีฤทธิษะ ไกรสี¹
Kritsana Krisee¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เสนอสนับสนุนให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษาให้เป็น ศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยสรุปได้ดังนี้ สถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ใน สถานะที่เป็นสถานศึกษาเป็นหลักด้านวิชาการความรู้ จำต้องมีการบริการชุมชนอย่างจริงจัง ประกอบด้วย 2 ส่วน 1.ระบบการบริหารคุณภาพ 7 ด้านคือ (1)การนำองค์กร (Leadership) (2)การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) (3)การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Focus) (4)การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) (5)การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus) (6)การจัดการกระบวนการ (Process Management) (7)ผลลัพธ์ (Performance Results) และ 2.องค์ประกอบหลัก (1) สถานศึกษา ผู้บริหาร ต้องมีความรู้ความสามารถ เน้นการพัฒนาสังคมชุมชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในทาง วิชาการเป็นอย่างดี เข้ากับชุมชนสามารถร่วมมือติดต่อประสานงาน ในชุมชนได้ มีความรักและศรัทธาต่อ ชุมชน มีความใส่ใจและรับผิดชอบต่อปัญหาของชุมชน (2)ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ให้เข้ามา มี บทบาทในสถานศึกษาด้านต่างๆ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการชมรมผู้ปกครอง คณะกรรมการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3)หน่วยงานส่วนราชการ การอำนวยความสะดวกในด้านการจัดการศึกษาในชุมชน เช่น การขอใช้สถานที่ การสนับสนุนโครงการกิจกรรมด้านการศึกษา (4)หน่วยงานภาคเอกชน สนับสนุนด้าน ทรัพยากรตามบริบท (5) องค์กรด้านศาสนา รับผิดชอบด้านศาสนาส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา เสริมความเข้าใจ อันดีและสมานฉันท์ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิต มากขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา,ศูนย์กลางการเรียนรู้,ชุมชน

¹โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม ; maewongpittayakhom school 92 Moo 9, Mae Wong Subdistrict, Mae Wong District, Nakhon Sawan Province author, e-mail: kritsanakrisee@gmail.com, Tel. 089-957-4010

Abstract

This academic article aims to Offering support to see the importance of educational institutions to be It is the learning center of the community. It can be summarized as follows. Education is very important to the community. In its status as an educational establishment, it is primarily academic knowledge. Serious community service is required. It

consists of 2 parts: 1. Quality management system 7 aspects which are (1)Leadership (2)Strategic Planning (3) Student and Stakeholder Focus (4) Measurement, Analysis and Knowledge Management (5) Faculty and Staff Focus (6) Process Management (7) Performance Results And 2. Complete composition (1) Educational institution administrators must have knowledge and abilities. Focus on the development of society and community Teachers and Educational Personnel Excellent academic ability Get into the community, able to work in cooperation with the community, have love and faith in the community. Be attentive and responsible for the problems of the community. (2) community participation of local communities to play roles in various educational institutions School Board Parents Club Committee Student Development Activities Committee. (3) Government agencies Facilitating the provision of education in the community, such as requesting the use of a place Support for educational activities. (4) Private agencies Contextual resource support. (5) religious organization Responsible for religion, promoting religious maintenance Enhance understanding and solidarity Promote morality and ethics and create incentives for people to use the principles in their lives more.

บทนำ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี แนวคิดการจัดการศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลัก สำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของ สังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 การกระจายรายได้และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา 6.3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ ของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่ เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคี เครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น

หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของ สังคม (All for Education) จึงเป็นที่มาของการเขียนบทความ วิชาการ การบริหารสถานศึกษา : เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเป็นแนวคิดการพัฒนาสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน และร่วมการพัฒนาศึกษาไทย

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

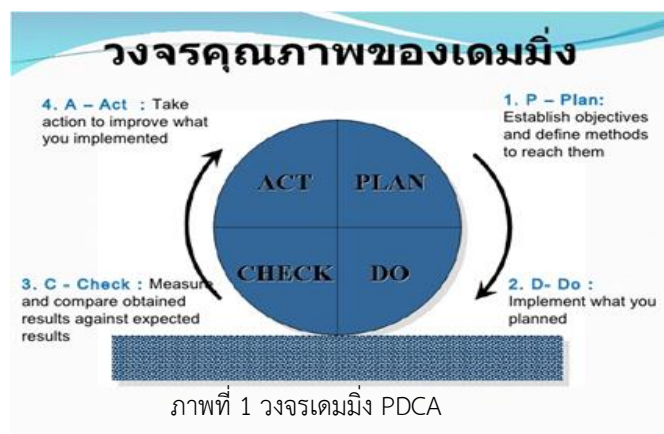
กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

การบริหารด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ณ ระดับใด ระดับหนึ่ง อาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา ถวิล เกื้อกูลวงศ์ (2530) ได้กล่าวว่า การบริหารและการจัดการสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่างๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เรียกว่า “ภาระกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั่นเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ออสการ์ส ซิดุส OskarsZids (2006) เขียนไว้ว่า จากการศึกษาวิจัยมีผู้ให้ความเห็นเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่ม A ให้ความหมายของคำว่า “การบริหารการศึกษา” ว่า เป็นศาสตร์ทางการบริหารสาขาหนึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจในเรื่องระบบหน้าที่และโครงสร้าง ของสถาบันทางการศึกษาการจัดกิจกรรมที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์การประเมินผลรวมทั้งการวางแผน การจัดองค์กร การสร้างแรงจูงใจ และการควบคุม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงานที่ดีสำหรับบุคลากร และทรัพยากรทางการเงิน วัสดุและข้อมูลข่าวสาร ส่วน กลุ่ม B มีความว่าการบริหารการศึกษาเป็นปัญหาหนึ่งทางการศึกษาที่ต้องมีการแก้ไขอย่างจริงจัง สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็น กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ เทคนิค การผสมผสานวิชาการบริหารทุกอย่างเข้าด้วยกัน ร่วมมือกัน ให้เกิดผลทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

แนวคิด เทคนิค กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา

จากการศึกษา แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ดังนี้ ทฤษฎี PDCA หรือ Deming Cycle คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย P (Plan) คือ ขั้นตอนการวางแผน เพื่อเลือกปัญหา ตั้งเป้าหมาย การแก้ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหา D (Do) คือ ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่วางไว้ C (Check) คือ ขั้นตอนการตรวจสอบ และเปรียบเทียบผล A (Action) คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น โดยมีนักวิชาการสนับสนุนแนวคิด วงจรเดมมิง PDCA คือ สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ ((2545) ได้เสนอ กระบวนการบริหารการศึกษาของเดมมิง(Deming) สำหรับผู้บริหารและครูในยุคโลกาภิวัตน์ ควรรู้จักและทำความเข้าใจกับวงจร PDCA เพื่อประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาดังต่อไปนี้ 1. การวางแผน (Plan) ในการดำเนินการใด ๆ ต้องมีการวางแผน ครูต้องวางแผนการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการบริหารการศึกษา การวางแผนขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นเป็นผู้บริหารระดับใด หากเป็นผู้บริหารระดับหน่วยบังคับบัญชาของโรงเรียนก็ต้องวางแผนพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของหน่วยงาน หากเป็นผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการวางแผน ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้แผนงานสมบูรณ์ครบถ้วน ถ้าการวางแผนดีมีประสิทธิภาพจะทำให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2. การปฏิบัติ (DO) เมื่อวางแผนเสร็จแล้วต้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ ไม่ใช่วางแผนอย่างหนึ่งแต่ไปทำอีกอย่างหนึ่ง เช่น ครูวางแผนการเรียนการสอนเพียงเพื่อเป็นการทำหน้าที่ส่งให้ผู้สอนโรงเรียนตรวจเป็นหลักฐานว่า ได้ทำหน้าที่ของความเป็นครูครบถ้วนแล้ว แต่เวลาสอนกลับไปสอนอีกอย่าง ไม่ได้สอนตามแผนที่วางไว้

ย่อมจะไม่ประสบผลสำเร็จ 3. ตรวจสอบ (Check) ในระหว่างการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จะต้องมีการตรวจสอบหรือประเมินควบคุมกันไป เพื่อวิเคราะห์ผลว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ หรือยังมีปัญหาข้อบกพร่องอย่างไร 4. การปรับปรุงแก้ไข (Action) เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค ต้องวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้นหรือหากประสบผลสำเร็จก็วางแผนปรับปรุงพัฒนาให้ได้ผลดียิ่งขึ้นวงจร PDCA เป็นวงจรพัฒนาไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดนิ่งหากองค์กรใดหยุดวงจร PDCA ก็เปรียบเสมือนคนหมดลมหายใจ เพราะฉะนั้น วงจร PDCA จึงเหมาะสมกับการนำมาพัฒนาองค์กรการศึกษาอย่างยิ่ง

ภาพที่ 1 วงจรเดมมิง PDCA

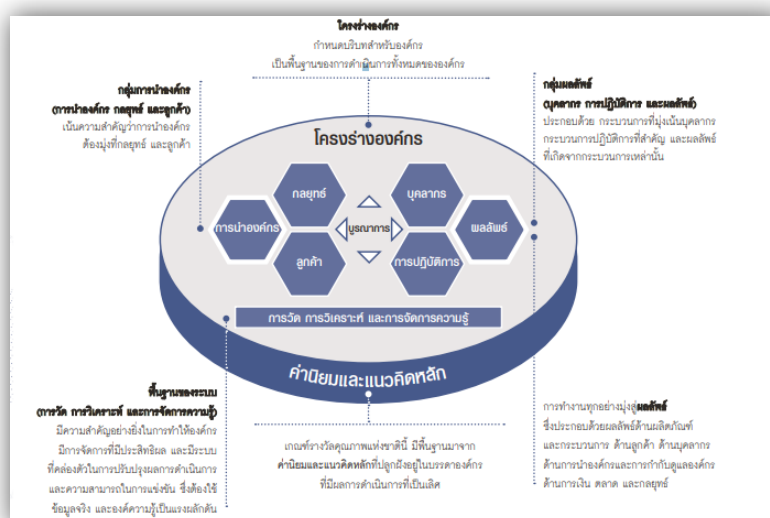
(ภาพจาก) <https://www.slideshare.net/Chompunuchn/deming41>

เพื่อให้องค์กรศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเทียบกับนานาชาติและอีกหลักการบริหารที่เป็นที่นิยมในหลายองค์กร คือ แนวคิดของการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management: TQM) มัลคอล์มบอลดริจ (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2545) เป็นรางวัลแห่งชาติที่นำมาใช้เพื่อประเมินองค์กรต่าง ๆ และมอบรางวัล ซึ่งเป็นรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ในลักษณะเกี่ยวกับรางวัลเดมมิงของประเทศญี่ปุ่น ก่อตั้งโดยสภา Congress ในปี ค.ศ. 1987 โดยตั้งชื่อรางวัลเพื่อเป็นเกียรติให้กับเลขาธิการกระทรวงพาณิชย์ Mr. Malcolm Baldrige ซึ่งเป็น ผู้สนับสนุนการจัดการที่มีคุณภาพว่าเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาประเทศไปสู่ ความเจริญรุ่งเรืองและความแข็งแกร่งที่ยั่งยืนดูแลควบคุมโดย The U.S. Commerce Department's National Institute of Standards and Technology (NIST) โดยรัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตราเป็นกฎหมาย เมื่อ วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2531 เพื่อมอบให้แก่องค์กรที่ประสบความสำเร็จดียิ่งตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้ กำหนดไว้ในแต่ละปี โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม ยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการอันนำไปสู่การสร้าง ความพึงพอใจแก่ลูกค้าและเพื่อผลต่อองค์กรในที่สุด บทบาทที่สำคัญของ MBNQA มีอยู่ 3 ประการ คือ 1. ช่วยปรับปรุงวิธีการดำเนินการความสามารถและผลการดำเนินการให้เป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมที่แท้จริง 2. กระตุ้นให้มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ ระหว่างองค์กรต่าง ๆ 3. เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการผลการดำเนินการขององค์กร รวมทั้ง ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เหมาะสมกับทุกองค์กร เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติสามารถปรับใช้ได้ตามความจำเป็นขององค์กร. เกณฑ์ไม่ได้กำหนดว่าองค์กรควรจัดโครงสร้างหรือการปฏิบัติการอย่างไร. ในโครงสร้างองค์กร) องค์กรจะอธิบายว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญต่อองค์กร. เกณฑ์กระตุ้นให้องค์กรใช้แนวทางที่สร้างสรรค์ ปรับใช้ได้ มีนวัตกรรมและยืดหยุ่น และกระตุ้นให้องค์กรเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดกับองค์กร (เช่น Lean, Six Sigma, ISO, Balanced Scorecard, Plan-Do-Check-Act [PDCA]) และเลือกใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิผลมากที่สุดเพื่อขับเคลื่อนการปรับปรุงและมีผลการดำเนินการที่ดีอย่างยั่งยืน บทบาทของเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีบทบาทในการสร้างเสริมความสามารถในการแข่งขัน 3 ประการ คือ 1) ช่วยปรับปรุงกระบวนการ ชีตความสามารถ และผลลัพธ์.2) ช่วยกระตุ้นการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศระหว่างองค์กรต่าง ๆ ผ่านงาน TQA Winner Conference และการเยี่ยมชมกิจการองค์กรที่ได้รับรางวัล.3) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจและใช้ในการบริหารจัดการผลการดำเนินการขององค์กร ชี้นำความคิดในเชิงกลยุทธ์และสร้างโอกาสในการเรียนรู้ในประเทศไทย มีการใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อช่วยให้องค์กรปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันและผลลัพธ์ผ่านระบบการพัฒนาและประเมินองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ระบบการรับรองมาตรฐานโรงพยาบาล (Hospital Accreditation : HA) ระบบการประเมินคุณภาพรัฐวิสาหกิจ(State Enterprise Performance Appraisal : SEPA) ระบบคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PublicSector Management Quality Award: PMQA) เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) และเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีเนื้อหาของข้อกำหนดและการประเมินที่เทียบเคียงได้กับรางวัลคุณภาพแห่งชาติต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นที่ยอมรับว่าเป็นกรอบการบริหารจัดการเพื่อนำองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศการใช้เกณฑ์ดังกล่าวจะช่วยให้องค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทยมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อประโยชน์ของลูกค้า บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังคม ประเทศชาติ และองค์กร

ภาพที่ 2. ภาพรวมและโครงสร้างของเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ:(Criteria for Performance Excellence Overview and Structure)

(ภาพจาก) สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม
“เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ” ปี 2563-256

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ: มุมมองเชิงระบบ(Criteria for Performance Excellence Overview: A Systems Perspective)ระบบการดำเนินงานที่เป็นเลิศประกอบด้วยเกณฑ์ 6 หมวดที่อยู่ส่วนกลางของภาพ ซึ่งระบุกระบวนการและผลลัพธ์ที่องค์กรบรรลุผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศต้องอาศัยการนำองค์กรที่เข้มแข็งและแสดงให้เห็นผ่านผลลัพธ์ที่โดดเด่น. คำว่า “การบูรณาการ” ที่กลางภาพ แสดงให้เห็นว่าทุกองค์ประกอบของระบบเชื่อมโยงกันลูกศรแนวนอนที่ตรงกลาง แสดง

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564

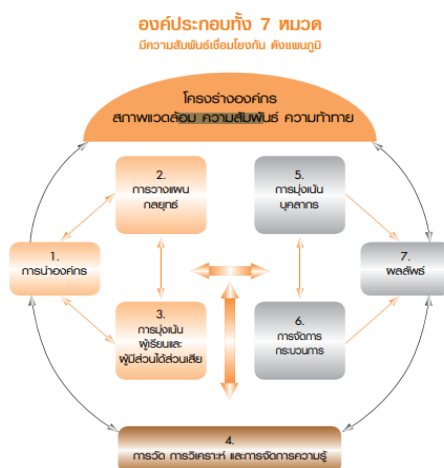
การเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างกลุ่มการนำองค์กร (หมวด 1, 2 และ 3) กับกลุ่มผลลัพธ์ (หมวด 5, 6, และ 7) และยังแสดงถึงความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างกลุ่มการนำองค์กรและกลุ่มผลลัพธ์ถูกตรึงไว้ที่กลางภาพ ชี้ไปยังโครงสร้างองค์กรและพื้นฐานของระบบ ซึ่งให้สารสนเทศและข้อมูลป้อนกลับสำหรับกระบวนการที่สำคัญและสภาพแวดล้อมขององค์กร (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม “เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ” ปี 2563-2564) (2562)

กล่าวสรุปได้ว่า แนวคิด เทคนิค กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา สามารถใช้แนวคิด วงจรเต็มมิ่ง PDCA และ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ครอบคลุม 7 หมวดที่สำคัญในการจัดการและการดำเนินการขององค์กร. 1.การนำองค์กร 2. กลยุทธ์ 3. นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5. บุคลากร 6. การปฏิบัติการ 7. ผลลัพธ์ นำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้

การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของชุมชน

จากการศึกษาความหมายการบริหารสถานศึกษา เทคนิควิธีการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาต้องมี 1.ระบบการบริหารคุณภาพ มี 2. องค์ประกอบหลักที่จะเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ สามารถประยุกต์พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของชุมชน

1.ระบบการบริหารคุณภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบของระบบบริหารจัดการ องค์กรคุณภาพ จากแนวคิดและค่านิยมหลัก 11 ประการ เพื่อนำไปสู่ผลการปฏิบัติการ ที่เป็นเลิศขององค์กร ได้ถูกนำมาผนวกเป็นองค์ประกอบ ของระบบบริหารคุณภาพ 7 หมวด คือ 1.การนำองค์กร (Leadership) 2.การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) 3.การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Focus) 4.การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) 5.การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus) 6.การจัดการกระบวนการ (Process Management) 7.ผลลัพธ์ (Performance Results)

ภาพที่ 3. ความสัมพันธ์การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

(ภาพจาก)คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2.องค์ประกอบหลัก มีดังนี้ (1) สถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ เน้นการพัฒนาสังคมชุมชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในทางวิชาการเป็นอย่างดี เข้ากับชุมชนสามารถร่วมมือติดต่อประสานงานในชุมชนได้ มีความรักและศรัทธาต่อชุมชน มีความใส่ใจและรับผิดชอบต่อปัญหาของชุมชน (2)ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ให้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาด้านต่างๆ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการชมรมผู้ปกครอง

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564

คณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3)หน่วยงานส่วนราชการ การอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาในชุมชน เช่น การขอใช้สถานที่ การสนับสนุนโครงการกิจกรรมด้านการศึกษา (4) หน่วยงานภาคเอกชน สนับสนุนด้านทรัพยากรตามบริบท (5) องค์กรด้านศาสนา รับผิดชอบด้านศาสนาส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา เสริมความเข้าใจอันดีและสมานฉันท์ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น

ภาพที่ 4 องค์ประกอบหลักสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ของชุมชน

บทสรุป

สถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ในสถานะที่เป็นสถานศึกษาเป็นหลักด้านวิชาการ ความรู้ จำต้องมีการบริการชุมชนอย่างจริงจัง ประกอบด้วย 2 ส่วน 1.ระบบการบริหารคุณภาพ 7 ด้านคือ (1)การนำองค์กร (2)การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3)การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4)การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5)การมุ่งเน้นบุคลากร (6)การจัดการกระบวนการ (7)ผลลัพธ์ และ 2.องค์ประกอบหลัก (1) สถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ เน้นการพัฒนาสังคมชุมชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในทางวิชาการเป็นอย่างดี เข้ากับชุมชนสามารถร่วมมือติดต่อประสานงาน ในชุมชนได้ มีความรักและศรัทธาต่อชุมชน มีความใส่ใจและรับผิดชอบต่อปัญหาของชุมชน (2)ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ให้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาด้านต่างๆ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการชมรมผู้ปกครอง คณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3)หน่วยงานส่วนราชการ การอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาในชุมชน เช่น การขอใช้สถานที่ การสนับสนุนโครงการกิจกรรมด้านการศึกษา (4)หน่วยงานภาคเอกชน สนับสนุนด้านทรัพยากรตามบริบท (5) องค์กรด้านศาสนา รับผิดชอบด้านศาสนาส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา เสริมความเข้าใจอันดีและสมานฉันท์ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (กรุงเทพมหานคร:บริษัท
พรินทกราฟฟิค จำกัด) 2560

กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ), 2550.

ถวิล เกื้อกูลวงศ์, การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติ, (นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530.

สุน อมรวิวัฒน์ และคณะ, การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี
สฤษดิ์วงศ์, 2545.

Zids, Oskars, Prof, *New and Old Paradigms of Educational Management in Latvia's
Context 2006*, [Online]: from

<http://www.leadership.fau.edu/lcsei2006/Paper/Zids.pdf>. [September 26, 2008]: 4-5.

Dr.WilliamEdwards Deming ได้พัฒนางจร PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr.W.A. Shewhart
ในระยะแรกรู้จัก วงจร PDCA ในนาม Shewhart Cycle จากนั้น Dr.William Edwards Deming ได้
นำพัฒนาปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น จึงมีชื่อเรียกว่า Deming
Cycle, (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2552).